

Sygn. akt III AUz 224/15

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Gerszewska

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2015 r. na posiedzeniu niejawnym w Gdańsku

sprawy E. T.

przy udziale zainteresowanego W. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o ustalenie

na skutek zażalenia E. T. na postanowienie Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie IV U 58/13, oddalające wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt III AUz 224/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie E. T. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. stwierdzającej, że zainteresowany z tytułu świadczonej pracy na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) E. T. w R. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym oraz ustalił podstawę wymiaru składek.

W ustawowo zakreślonym terminie E. T. wywiodła apelację od powyższego orzeczenia zawierając w niej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

W oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania z dnia 23 grudnia 2014 r. wskazała, że prowadzi gospodarstwo domowe wraz z mężem. Jest właścicielką nieruchomości rolnej o powierzchni 3,5 ha oraz domu o powierzchni 220 m^{((2))}. Zarówno dom, jak i nieruchomość rolna obciążone są hipoteką na rzecz Banku (...) na kwotę 1.600.000 zł, dokonane są zajęcia komornicze w kwocie 600.000 zł. Apelująca podała, że od lipca 2014 r. uzyskuje dochód w kwocie 3.588,15 zł netto z tytułu sprzedaży odzieży używanej, natomiast prowadzona przez nią firma (...) nie posiada zleceń na roboty budowlane. Do oświadczenia odwołująca załączyła nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 16 września 2014 r. nakazujący zapłacić Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w P. na jej rzecz kwotę 2.002.995,75 zł.

W wykonaniu nałożonego na wnioskodawczynię zobowiązania do uzupełnienia braków formalnych apelacji – opłaty podstawowej od apelacji w kwocie 30 zł – wnioskodawczyni w zakreślonym terminie uiściła wymaganą opłatę.

Postanowieniem z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie IV U 58/13 Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił wniosek E. T. o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd I instancji wskazał, że jedyną opłatą, jaką odwołująca winna była ponieść w sprawie, była opłata od apelacji w kwocie 30 zł, którą E. T. uiszczała. Co prawda odwołująca wniosek o zwolnienie od opłaty zawarła w treści wywiedzionej apelacji i jedynie z uwagi na niedopatrzenie Sądu nie został on wówczas rozpoznany, niemniej dalsze zachowanie odwołującej, tj. uiszczenie opłaty w zakreślonym terminie niezbicie dowodzi, że była ona w stanie ją ponieść.

Sąd Okręgowy uzasadniając swoje stanowisko powołał się na art. 98 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, a nadto stwierdził, że na obecnym etapie postępowania odwołująca nie została zobowiązana do uiszczenia jakichkolwiek dodatkowych wydatków, czy opłat. Dodatkowo, Sąd, wskazał również na treść art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach wyjaśniając, że jest to prawo „ubogich”, stosowane w sytuacjach szczególnie uzasadnionych i powoduje kredytowanie wydatków za stronę przez Skarb Państwa, dlatego też należy je stosować w sposób rygorystyczny, mając na uwadze, że stanowi ono wyjątek od zasady ponoszenia kosztów postępowania cywilnego przez zainteresowane strony.

W kontekście powyższego, mając na uwadze sytuację majątkową i rodzinną wnioskodawczyni, Sąd I instancji uznał, że nie zachodzą przesłanki do zwolnienia jej od kosztów sądowych, bowiem cała kwota składająca się z opłaty podstawowej od apelacji stanowi wydatek, który nie spowodowałby uszczerbku dla koniecznego utrzymania jej oraz rodziny.

Z tych względów, działając w oparciu o art. 102 ustawy o kosztach sądowych a contrario, Sąd I instancji orzekł, jak w postanowieniu.

Na powyższe postanowienie zażalenie wywiodła E. T. domagając się jego uchylenia i zarzucając, że Sąd Okręgowy błędnie przyjął, iż w oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania z dnia 23 grudnia 2014 r. wnioskodawczyni podała, iż z prowadzonej działalności gospodarczej osiąga comiesięczny dochód netto w kwocie 3.588,15 zł, podczas gdy w istocie podała ona dochód brutto osiągnięty w okresie od dnia 23 lipca 2014 r. do dnia 12 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie E. T. nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie podkreślić należy, że Sąd Apelacyjny nie podziela poglądu Sądu I instancji, zgodnie z którym wniosek skarżącej o zwolnienie od kosztów sądowych - opłaty podstawowej od apelacji w kwocie 30 zł - jest bezprzedmiotowy z uwagi na uiszczenie przez nią tej opłaty, ponieważ w praktyce sądowej powszechnie przyjmuje się, że stronę, która została zwolniona od kosztów sądowych, traktuje się jako zwolnioną od tych kosztów od chwili złożenia przez nią wniosku o zwolnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1995 r., II CRN 20/95, OSNC 1995/9/132), zaś wniosek ten złożony został jeszcze przed uiszczeniem opłaty podstawowej od apelacji.

Z treści zażalenia wynika zarzut błędnego przyjęcia przez Sąd I instancji, że skarżąca jest w stanie ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i swojej rodziny koszty sądowe – opłatę podstawową od apelacji w kwocie 30 zł.

Analizując powyższe zważyć trzeba, że podstawa do zwolnienia skarżącej od kosztów sądowych z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w prawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) zachodziłaby jedynie wówczas, gdyby wykazała ona, że nie jest w stanie ponieść tych kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie. Jednocześnie zwolnienie od kosztów sądowych powinno być stosowane w sytuacjach wyjątkowych. Instytucja ta bowiem stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które ze względu na trudną sytuację materialną nie mogą ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i

rodziny. Ubiegający się o taką pomoc winien w każdym wypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych środków utrzymania dla siebie i rodziny. Dopiero, gdy poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające - może zwrócić się o pomoc państwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2012 r., I CZ 55/12, LEX nr 1242998).

Zdaniem Sądu II instancji przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody nie dają podstaw do przyjęcia, że skarżąca nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych w postaci opłaty podstawowej od apelacji w kwocie 30 zł bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i swojej rodziny.

Po pierwsze opłata podstawowa od apelacji w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, tj. 30 zł, stanowiąca minimalną opłatę, którą strona jest obowiązana uiszczyć od pisma podlegającego opłacie, ustalona została przez ustawodawcę z uwzględnieniem charakteru tych spraw, w których często występują osoby starsze, o złym stanie zdrowia i w trudnej sytuacji materialnej tak, aby zapewnić im jak najszerszą możliwość obrony ich praw. Zasadne jest zatem przyjęcie, że już z racji wysokości opłaty podstawowej od apelacji jej uiszczenie nie spowoduje uszczerbku utrzymania koniecznego dla skarżącej i jej rodziny. Fakt uiszczenia tej opłaty przez skarżącą niewątpliwie przemawia na rzecz tego stanowiska.

Po drugie, wprawdzie Sąd Okręgowy określając wysokość miesięcznych dochodów w oparciu o oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania z dnia 23 grudnia 2014 r. istotnie błędnie przyjął, że podana kwota 3.588,15 zł netto (wbrew stanowisku skarżącej z oświadczenia nie wynika, że jest to kwota brutto) stanowi dochód miesięczny (podczas, gdy z treści oświadczenia wynika, że dochód ten osiągnięto od dnia 23 lipca 2014 r.), to jednak wobec ustalenia, że wnioskodawczyni była - na obecnym etapie postępowania - zobligowana wyłącznie do uiszczenia opłaty w wysokości 30 zł, okoliczność ta pozostawała bez znaczenia dla rozstrzygnięcia. Podkreślić bowiem trzeba, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych koszty sądowe, to jedynie opłata podstawowa od środków zaskarżenia w postaci apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Oznacza to, że wnioskodawczyni planując wydatki powinna uwzględnić także konieczność posiadania środków na ponoszenie tych opłat. Planowanie wydatków bez uwzględnienia obowiązku wniesienia opłaty jest naruszeniem równowagi w traktowaniu swoich powinności finansowych, a strona która realizuje swoje zobowiązania w taki sposób, że wyzbywa się zdolności do zapłaty kosztów sądowych, preferencyjnie traktując inne zobowiązania, tj. raty kredytów w niniejszej sprawie, nie może skutecznie podnosić, że nie jest w stanie ponieść tych kosztów bez uszczerbku dla niej i jej rodziny (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 września 2012 r., III AUz 160/12, LEX nr 1217719).

Mając na uwadze powyższe, uznać należało, że trafnie Sąd Okręgowy przyjął, iż przeprowadzone w sprawie dowody nie dają podstaw do zwolnienia E. T. od kosztów sądowych, tj. opłaty podstawowej od apelacji i na mocy art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach a contrario wnioszek oddalił.

Sąd Apelacyjny dzieląc stanowisko Sądu I instancji i uznając zażalenie wnioskodawczyni za bezzasadne, na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.